

DE JUBILERENDE HEIDE MAATSCHAPPIJ

door

Ir F. W. BURGER.

Op de algemene vergadering van de Nederlandse Heide Maatschappij van 17 September 1948 werd het 60-jarig bestaan van deze maatschappij plechtig, doch op eenvoudige wijze herdacht in een rede van haar voorzitter Mr S. Baron van Heemstra. Met het oog op de moeilijke na-oorlogse tijden was deze soberheid geboden.

De Nederlandse Heide Maatschappij werd in 1888 opgericht met het dōel om ontginningen tot bos te stimuleren en uit te voeren. Reeds spoedig is dit doel ruimer gesteld dan alleen ontginning tot bos, maar het bos heeft steeds in een dusdanige belangstelling van deze maatschappij gestaan, dat een herdenking van dit jubileum ook in ons tijdschrift, niet stilstijgend mag worden voorbijgegaan. De voorzitter van onze vereniging heeft trouwens reeds op het jubileum gewezen in zijn in het Novembernummer opgenomen rede. Er zijn vele werkers van de Nederlandse Heide Maatschappij niet alleen lid van onze vereniging, maar nog veel meer zijn er abonné op en medewerker van ons tijdschrift en daarmee zijn onverbreekelijke banden gelegd en is een samenwerking ontstaan, die niet anders dan vruchtdragend kan zijn.

Geboren uit het particulier initiatief heeft de Heide Maatschappij er krachtig toe medegewerkt de bij haar optreden in ons land aanwezige 700.000 ha woeste gronden — 21,2% van ons land — grotendeels te cultiveren, zodat er thans nog slechts 225.000 ha — 6,8% van ons land — van over zijn, waarvan vele niet meer te ontginnen of droog te leggen vallen. Mede door haar stimulans werd ook door anderen en andere instanties medegewerkt aan dezelfde doelstellingen als die der Nederlandse Heide Maatschappij. Zo groeide door de ontwikkeling van het inzicht, dat bosbouw ook staatsbemoeiing moest zijn, uit haar een staatsdienst als het Staatsbosbeheer. Zo waren er meer werkzaamheden door haar onafhankelijke activiteit en haar doorzettingsvermogen begonnen, die later bleken beter door de Staat of door anderen verder te worden geregeld of uitgevoerd. Denken we bijvoorbeeld maar aan een Cultuurtechnische Dienst, een Dienst Uitvoering van Werken en een Vereniging W.H.G. Dergelijke diensten en instellingen zijn vaak op hun beurt weer een bron van werkzaamheden voor de Nederlandse Heide Maatschappij gebleken, zodat we haar werk zich steeds verder hebben zien uitbouwen en groeien. En het machtigste organisme, dat de organisatie van de Maatschappij over het hele land uitmaakt, dwingt allerwege de bewondering af en leidde tot een dusdanig uitgebreid contact, dat een samenwerking met velen en velerlei lichamen tot stand is gekomen, die tot belangrijke resultaten heeft geleid en nog steeds leidt en zal leiden.

In het alom bekende Tijdschrift van de Nederlandse Heide Maatschappij is dit jaar uitgebreid van een en ander gewaagd. Ons bosbouw

wers is vooral het belangrijke overzichtelijke artikel in het Maartnummer van van Lonkhuyzen opgevallen, dat de verdienste heeft over een 60-jarige ontwikkeling van de Nederlandse bosbouw als geheel te handelen. Maar in het April-, het Mei- en het Juni-nummer worden de andere bemoeiingen van de Maatschappij uitvoerig besproken: de cultuurtechniek, waaronder ontginning tot bouw- en grasland, ontwatering, grondverbetering, bemaling, drainage, voorheen ook bevoeiing, afvalwaterreiniging, compostering, ruilverkaveling, bestemmingsplannen en na-oorlogs landbouwherstel door van Leusen, de fruitteelt door Lijsten, de viskwekerij door Looijen en de zoetwatervisserij. Tot slot het allesomvattende overzicht der werkzaamheden in verband met de samenleving als zodanig door Linthorst Homan, maar daarbij niet te vergeten het aan al deze publicaties voorafgaande chronologische overzicht van van Maaswinkel in het Januari- en Februari-nummer, bedoeld als voortzetting van het overzicht voorkomende in het 25-jarig gedenkboek, in 1913 uitgegeven.

Het schijnt de bedoeling te zijn deze artikelen in één band te verenigen als vierde jubileum-gedenkboek het licht te doen zien. Als vierde boek, na het 25-jarig „Gedenkboek der Nederlandsche Heide Maatschappij 1888—1913”, het 40-jarig gedenkboek „Nederlandsche Heide Maatschappij 1888—1928” en „De Gulden Spade” door Mr W. J. van Balen, in 1938 uitgegeven op het gouden jubileum.
